

**ПЛАН-КОНСПЕКТ (КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ)
для проведення заняття із профільної підготовки з особовим складом 5-ї
навчальної групи навчальної пожежно-рятувальної частини**

Тема: «Основні положення Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах і підрозділах ДСНС України»

Навчальна мета: покращення рівня знань середнього начальницького складу щодо основних положень Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах і підрозділах ДСНС України та детального її вивчення.

Час проведення: 1 год.

Місце проведення: навчальний клас.

Навчально-матеріальне забезпечення: план-конспект (конспект-лекції).

Нормативно-правові акти і література:

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року №5403-VI;
2. Наказ МВС від 15.06.2017 № 511 «Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту»;
3. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 № 432 «Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України».

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи - 3 хв.:
 - перевірка присутніх;
 - оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань - 2 хв.:
 - перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми - 35 хв.
 - Питання, які вивчатимуться:
 - 1) Загальні положення Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах і підрозділах ДСНС України;
 - 2) Призначення транспортних засобів, що експлуатуються в органах та підрозділах ДСНС України;
 - 3) Організація експлуатації транспортних засобів;
 - 4) Технічне обслуговування транспортних засобів. Види та періодичність. Пост ТО підрозділу;
 - 5) Ремонт транспортних засобів. Правила експлуатації автомобільних шин, акумуляторних батарей та вимірювальних приладів;
 - 6) Передача транспортних засобів. Контроль і оцінка технічного стану

складу (водіїв, механіків-водіїв, операторів установок та інших спеціалістів (далі -водії) та повним спорядженням ТЗ.

Готовність ТЗ досягається:

-належною експлуатацією згідно з нормативно-технічною документацією та інструкціями заводів-виробників;

-своєчасним та якісним технічним обслуговуванням і ремонтом;

-своєчасним та повним забезпеченням запасними частинами, експлуатаційними матеріалами та майном, а також їх раціональним використанням;

-високим рівнем технічної підготовки водіїв та спеціалістів, що здійснюють експлуатацію ТЗ.

Органи та підрозділи ДСНС України, що експлуатують ТЗ, у своїй діяльності керуються законами України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, цією Настановою, наказами та вказівками ДСНС України, іншими нормативними актами відповідних міністерств та відомств, а також технічними інструкціями заводів - виробників автомобілів та спеціального обладнання.

2) Призначення транспортних засобів, що експлуатуються в органах та підрозділах ДСНС України

Органи, підрозділи, підприємства, установи та організації системи ДСНС України оснащуються ТЗ, що за призначенням поділяються на оперативні та господарські ТЗ.

До оперативних ТЗ відносяться ТЗ, що використовується для виїзду на ліквідацію пожеж та наслідків надзвичайних ситуацій (НС) та виконання планових технічних робіт неаварійного характеру на підприємствах, що обслуговуються.

Оперативні ТЗ повинні мати спеціальні розпізнавальні знаки та написи згідно з ДСТУ 3849-99 і бути оснащені сигнально-гучномовною установкою (далі - СГУ) з пробісковими маячками із синім світлофільтром, встановленим над кабіною.

Встановлення на оперативних автомобілях СГУ здійснюється за умов обов'язкового нанесення спеціальних кольорографічних схем, розпізнавальних знаків, написів та наявності спеціального дозволу, який видається органами Державної автомобільної інспекції МВС України.

Експлуатація оперативного ТЗ, обладаного СГУ, без дозволу органів Державної автомобільної інспекції МВС України забороняється.

До господарських ТЗ відносяться ТЗ, задіяні для матеріально-технічного забезпечення життєдіяльності підрозділів, а також для транспортування матеріалів і оснащення з метою виконання технічних та пожежно-профілактичних заходів, а також інженерних та допоміжних робіт, які безпосередньо не задіяні для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

ТЗ ДСНС України як оперативні, так і господарські, що зареєстровані службами безпеки дорожнього руху (Державною автомобільною інспекцією МВС України), за інтенсивністю використання і порядком їх утримання поділяють на дві групи експлуатації: стройову та транспортну.

До стройової групи зараховують ТЗ, призначені для перевезення особового складу, майна та інших експлуатаційних матеріалів, а також ТЗ із штатним обладнанням та технікою, що використовуються безпосередньо при ліквідації пожеж та наслідків НС за сигналом «ТРИВОГА».

До транспортної групи зараховують ТЗ, призначені для повсякденного життєзабезпечення відповідного підрозділу ДСНС України.

Дати під запис.

Дати під запис.

Поділ ТЗ за спеціалізацією та зарахування до груп експлуатації проводиться на підставі таблиця до штату і оголошується наказом при введенні ТЗ в експлуатацію, про що робляться записи у технічному талоні ТЗ (Свідоцтві про реєстрацію ТЗ, технічному паспорті) та формулярі.

Встановлення річних норм витрат моторесурсів ТЗ та порядок використання моторесурсів ТЗ різних груп експлуатації визначається наказами ДСНС України.

3) Організація експлуатації транспортних засобів

Основні вимоги до транспортних засобів

ТЗ, що знаходяться у розрахунку, повинні застосовуватися для виконання плану підготовки та оперативних завдань відповідно до їхнього призначення, окрім застосування резервних ТЗ.

Кількість та ліміти ТЗ встановлюються згідно з наказами ДСНС України. ТЗ використовуються для забезпечення оперативно-службової і господарської діяльності підрозділів ДСНС України, надання платних послуг юридичним та фізичним особам, передбачених чинним законодавством.

ТЗ, що знаходиться у розрахунку і в резерві, повинні бути в технічносправному стані.

Резерв ТЗ створюється для підвищення технічних можливостей і готовності підрозділів ДСНС України.

В органах та підрозділах повинен бути 100 % резерв основних пожежних (пожежно-рятувальних) автомобілів і 50% спеціальних, передбачених штатами, що повинні бути готові до використання їх за призначенням.

Необхідний резерв аварійно-рятувальної, інженерної та допоміжної техніки встановлюється начальниками територіальних органів, спеціальних регіональних центрів швидкого реагування та підрозділів безпосереднього підпорядкування апарату ДСНС України, навчальних закладів та науково-дослідних установ ДСНС України, регіональних рятувальних, спеціалізованого авіаційного та морського загонів.

ТО і ремонт ТЗ організуються за планово-попереджувальною системою.

Категорично забороняється використання ТЗ не за призначенням, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

Прийняття та постановка на чергування (у розрахунок) транспортних засобів

Для прийняття в експлуатацію ТЗ керівником територіального органу призначається комісія у складі: представників УРЗ, управління (відділу, сектору) реагування на надзвичайні ситуації, СБДР, технічного підрозділу, старшого водія (водія, техніка чи оператора) і бухгалтера підрозділу, до якого передається ТЗ.

Прийняття ТЗ в експлуатацію оформляється актом технічного стану ТЗ (агрегату), який затверджується керівником територіального органу.

Після прийняття ТЗ в експлуатацію у підрозділі на нього заводяться і заповнюються облікові документи визначені главою 3 розділу II Настанови.

Новий ТЗ реєструється СБДР ДСНС України з одержанням технічного талона ТЗ Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (далі - технічний талон), а перед постановкою на чергування такий ТЗ повинний пройти обкатку.

Облік роботи транспортних засобів

Основними обліковими документами ТЗ в органах та підрозділах ДСНС України є:

- технічний талон (Свідоцтво про реєстрацію, технічний паспорт) ТЗ;
- журнал обліку ТО ТЗ;

Дати під
запис.

- журнал обліку наявності і переміщення ТЗ;
- експлуатаційна картка;
- картка обліку пробігу (наробітку) пневматичної шини;
- експлуатаційна картка акумуляторної батареї;
- журнал видачі, повернення дорожніх листів та обліку роботи ТЗ;
- журнал виїзду та повернення ТЗ;
- журнал обліку щозмінного передрейсового та післярейсового медичних оглядів водіїв;
- дорожній лист ТЗ;
- формуляр ТЗ спеціального (спеціалізованого) призначення (далі – формуляр ТЗ);

4) Технічне обслуговування транспортних засобів. Види та періодичність. Пост ТО підрозділу

ТО транспортних засобів. Види та періодичність

ТО транспортних засобів повинне забезпечувати:

- постійну технічну готовність ТЗ;
- надійну роботу ТЗ, їхніх агрегатів і систем упродовж встановленого терміну експлуатації;
- безпеку дорожнього руху;
- усунення причин, що викликають передчасне виникнення відмов і несправностей;
- встановлену мінімальну витрату пально-мастильних та інших експлуатаційних матеріалів;
- зменшення негативного впливу задіяного ТЗ на навколишнє середовище.

ТО ТЗ за періодичністю, переліком та трудомісткістю робіт поділяється на такі види:

Для ТЗ щоденного (постійного) використання:

- контрольний огляд ТЗ;
- щоденне технічне обслуговування (ЩТО) ТЗ;
- технічне обслуговування в період обкатки ТЗ;
- технічне обслуговування на лінії (пожежі, ліквідації наслідків НС або навчання (при кожному виїзді));
- технічне обслуговування при поверненні до місця стоянки (з пожежі, ліквідації наслідків НС або навчання (після кожного виїзду));
- перше технічне обслуговування (ТО-1);
- друге технічне обслуговування (ТО-2);
- сезонне ТО (СТО).

Пост ТО підрозділу

Пост ТО підрозділу (частини) призначений для проведення ТО і поточних ремонтів (ПР) ТЗ.

Пост ТО повинен складатися із майстерні, кабінету (класу, куточка) безпеки руху, оглядової канами і комори, заправного пункту і складу пально-мастильних матеріалів (ПММ).

5) Ремонт транспортних засобів. Правила експлуатації автомобільних шин, акумуляторних батарей та вимірювальних приладів

Ремонт транспортних засобів

Відповідно до призначення, характеру робіт, що виконуються, ремонт ТЗ та агрегатів, поділяється на: поточний (далі - ПР), середній (далі - СР) та капітальний (далі - КР).

Правила експлуатації автомобільних шин, акумуляторних батарей та

Звернути увагу.

Звернути увагу.

вимірювальних приладів

При експлуатації шин, акумуляторних батарей та вимірювальних приладів ТЗ у підрозділах ДСНС України слід керуватися інструкціями з експлуатації заводів -виробників, Настановою, а також відповідними нормативно-правовими актами.

Перевірку тиску в шинах ТЗ потрібно проводити не рідше одного разу на 10 днів. Під час перевірки тиску шини мають бути холодними. Тиск повинен відповідати нормам відповідно до інструкції з експлуатації. Результати перевірки тиску заносяться в журнал обліку ТО.

Нормативний тиск у пневматичних шинах спеціальних ТЗ на колісному шасі повинен зазначатися фарбою на крилах чи бортах такого ТЗ.

Експлуатація акумуляторних батарей здійснюється згідно з інструкцією заводу-виробника.

6) Передача транспортних засобів. Контроль і оцінка технічного стану транспортного засобу

Передача транспортних засобів

Передача ТЗ у межах територіального органу із одного підрозділу в інший (крім об'єктових частин та окремих юридичних осіб) здійснюється згідно з штатною належністю за рішенням керівника відповідного територіального органу. Разом з цим, складається акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних фондів.

Передача ТЗ із підрозділів ДСНС України до інших організацій (юридичних осіб), які структурно не входять до складу підрозділів ДСНС України, або навпаки, здійснюється тільки з дозволу ДСНС України.

При передачі ТЗ з підрозділу у підрозділ з автомобілем також передаються технічний талон (Свідоцтво про реєстрацію, технічний паспорт) ТЗ, формуляр, картки обліку шин та акумуляторних батарей тощо.

Контроль і оцінка технічного стану транспортного засобу

Контроль за технічним станом і експлуатацією ТЗ здійснюється шляхом контрольних оглядів, що проводяться посадовими особами, технічного контролю за участю працівників СБДР під час інспектування службово-господарської діяльності підрозділів ДСНС України.

7) Порядок випуску транспортного засобу та повернення у підрозділ

Виїзди та повернення ТЗ реєструються в журналі виїзду та повернення ТЗ, що зберігається у чергового диспетчера (чергового парку).

Перед виїздом ТЗ (для водіїв чергових караулів (змін) при заступленні на чергування) водій повинен:

-пройти передрейсовий медичний огляд з записом та печаткою або штампом медичного працівника в дорожньому листі та журналі обліку щозмінного передрейсового та післярейсового медичних оглядів;

-провести контрольний огляд ТЗ з виконанням операцій щоденного ТО (в обов'язі інструкцій з експлуатації заводів-виробників);

-мати посвідчення водія відповідної категорії ТЗ та Свідоцтво на право роботи на ТЗ спеціального призначення стройової групи;

-представити закріплені ТЗ для передрейсової перевірки начальнику (заступнику) начальника підрозділу (КТП) або особі, призначеній наказом по підрозділу;

-пройти інструктаж з безпеки руху з відміткою та підписом у журналі інструктажів водіїв;

-отримати дорожній лист.

Дати під запис.

Звернути увагу.

Примітка: Забороняється:

- постановка на стоянку ТЗ поза визначених для постійної стоянки місць, якщо інше не передбачено окремими розпорядчими документами начальника Головного управління;
- стоянка особистого (стороннього) транспорту в боксах (гаражах) пожежних депо;
- використання транспортних засобів у робочі дні з 19:00 год. до 07:00 год., у передвихідні дні після 17:00 год. та у вихідні і святкові дні, крім автомобілів з цілодобовим режимом роботи;
- експлуатація службового транспорту не пов'язану з діяльністю підрозділів, у власних цілях та особами не закріпленими за автомобілями.

4. Закріплення вивченого матеріалу – 2 хв.

Питання для закріплення:

- 1) Загальні положення Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах і підрозділах ДСНС України;
- 2) Призначення транспортних засобів, що експлуатуються в органах та підрозділах ДСНС України;
- 3) Організація експлуатації транспортних засобів;
- 4) Технічне обслуговування транспортних засобів. Види та періодичність. Пост ТО підрозділу;
- 5) Ремонт транспортних засобів. Правила експлуатації автомобільних шин, акумуляторних батарей та вимірювальних приладів;
- 6) Передача транспортних засобів. Контроль і оцінка технічного стану транспортного засобу;
- 7) Порядок випуску транспортного засобу та повернення у підрозділ.

5. Підбиття підсумків – 3 хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповісти на запитання.